

Verlag

statencommissie

Conceptverslag van de openbare gezamenlijke vergadering van de Commissies Economie, Ruimte en Bestuur, gehouden in de Statenzaal van het Provinciehuis te Middelburg op 13 mei 2016 van 9.00 – 12.30 uur

---

Voorzitter:	H.J. van Geesbergen
Aanwezig zijn de (plv.) leden:	G. van den Berg, C.W. Bierens, J. Boerjan, J. van Eck, D. van Ewijk, M. Faasse, T. van Gent, A. van Haperen, N. Heerkens, J.A.M. van Hertum, J.L. Kool-Blokland, G. Lernout, S. Mareels, P.C.A. de Milliano-van den Hemel, G.J. Minderhoud, R. Muste, F.A. van Oorschot, C. van Overbeeke, A. Pijpelink, M. Rijksen-Blok, G.D. Roeland, R. Ruissen, R.A.J. Schonis, G.W.A. Temmink, W.A. Treurniet-Klapwijk, H. van de Velde, G. van Unen, R. Viergever, A. van 't Westeinde, W. Willemse en R.L.J.M. de Wit
Tevens zijn aanwezig:	J. de Bat, A.J. van der Maas, B.J. de Reu en C.M.M. Schönknecht-Vermeulen (GS), J.M.M. Polman (cvdK), M.E. Trimpe (commissiegriffier)

1 Opening en mededelingen van de voorzitter

De voorzitter licht kort de werkwijze in deze commissievergadering toe. Primeur is dat voor het eerst spreektijden worden gehanteerd. Technische vragen worden niet in deze commissie gesteld¹.

2 Vaststellen agenda

De gewijzigde agenda wordt vastgesteld.

3 Gelegenheid om in te spreken

Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.

4 Statenvoorstel Jaarstukken provincie Zeeland 2015 - SERV-054

4.0.1 Brief GS van 10 mei 2016 met aanvullende stukken bij behandeling jaarstukken 2015 - 16007590

De voorzitter stelt de onderwerpen, gegroepeerd per 'commissie' aan de orde. Daaraan voorafgaand komt het accountantsverslag aan de orde.

4.1 Gelegenheid om vragen te stellen aan accountant over accountantsverslag en managementletter

Mevrouw Van Unen (SP) vraagt naar de opmerking over afwaardering van de aandelen van DELTA NV, wat het advies aan Provinciale Staten is rondom de risico's van Zeeland Seaports, en de risico's die samenhangen met de vennootschapsbelasting. Heeft het doorschuiven van geld voor natuur invloed op het resultaat? Waarom is er niets opgemerkt over het overschrijden van de norm voor externe inhuur?

De heer Temmink (GL) hoort graag een nadere toelichting op de grondwaardebepaling. Hier had vennootschapsbelasting over betaald moeten worden. Betekent dit iets voor de resultaten?

De heer Veldhuis (accountant) geeft aan dat aandelen gewaardeerd moeten worden tegen óf de verkrijgingsprijs, óf de werkelijke waarde als deze lager is. Voor Zeeland Seaports is het belangrijk dat de staten door het college goed geïnformeerd wordt over plannen van het bedrijf. Over de vennootschapsbelasting is een grote lijnen duidelijk voor welke activiteiten van de provincie de vennootschapsbelasting gevolgen heeft. Het is nu vooral een administratieve last, en in 2016 wordt dit verder georganiseerd. Overschrijding van de norm voor externe inhuur is niet als aandachtspunt

---

¹ Een antwoord op een technische vraag ontbrak in de brief van GS van 10 mei 2016 met aanvullende stukken. Dit antwoord is toegevoegd als bijlage 1.

meegegeven aan de accountant. Uiteraard is nagegaan of de getallen juist zijn. Wanneer er – vanaf 2016 – winst wordt gemaakt op het grondbedrijf is dat vennootschapsbelastingplichtig.

4.2 Onderwerpen commissie Economie

De heer Schonis (D66) vraagt of er ook voldoende aandacht is voor restauratie van niet-religieus erfgoed, zoals bijvoorbeeld het Land- en Zeefront in Vlissingen. Hoe gaat het verder met de pilot voor snel internet in het buitengebied? Is er een rol voor de provincie bij eventuele doorstart van de oesterkwekerij op land? Komt er een vervolg op de revitalisering verblijfsrecreatie?

De heer Temminck (GL) informeert naar het achterblijven van het ZNF qua brede toegankelijkheid in vergelijking tot andere grote festivals. Er is nu slechts van twee gemeenten een beeld van de leegstand. Wordt dat beeld uitgebreid? Spreker noemt de te rooskleurige evaluatie op het gebied van gekwalificeerde arbeidskrachten. Let het college ook op het naleven van de cao's? Wil het college er voor zorgen dat in alle gemeenten de doelen voor duurzame bedrijventerreinen worden gehaald?

Wanneer zijn de cijfers voor rijden onder invloed bekend, in verband met de verkeersveiligheid.

Mevrouw De Milliano (CDA) benadrukt dat positieve pilots over heel Zeeland uitgerold moeten worden. Er is inmiddels een businesscase voor containeroverslag. Is het de bedoeling dat er een mid sized terminal wordt aangelegd? Voor bedrijventerreinen geldt dat een stimulerende politiek nodig is, waarbij gezorgd wordt dat gemeenten in gezamenlijkheid naar de problemen kijken.

De heer Viergever (SP) vraagt of er oog is voor de Zeeuw die minder zelfstandig en zelfredzaam is doordat voorzieningen verdwijnen. Door de fusie is er minder aandacht van de ZB geweest voor afstemming met de basisbibliotheken. Is dat nu verbeterd? Steekt de inzet voor technische arbeidskrachten via het Techniekhuis niet schril af tegen de investeringen in CampusZeeland!? Wordt de komende jaren voldoende gemonitord of het busvervoer wel voldoet aan de concessie-eisen? Hoe wordt de verwachting van groeiende binnenvaart beïnvloed door de bouw van de nieuwe sluis in Terneuzen?

De heer Bierens (VVD) vraagt hoever het staat met de studie naar de N673 (Zanddijk Yerseke) en wat de vervolgstappen zijn.

Mevrouw Pijpelink (PvdA) vindt innovatie een belangrijk thema. Hoe vindt monitoring en de follow-up plaats rond de nieuwe bedrijven die ontstaan via Dok41? Is het faillissement van het innovatieve oesterkweekbedrijf reden om de voorwaarden voor subsidiëring te bezien? Wat zijn de ambities van het college op het gebied van sport?

De heer De Wit (PVV) vraagt naar Invest Zeeland, waardoor vijftien bedrijven naar Zeeland zijn gekomen. Had niet nog meer ingezet kunnen worden, zodat dit goede resultaat nog beter zou zijn geworden?

De heer Mareels (PVV) constateert dat de registratie van verkeersslachtoffers verder is verslechterd. Neemt het college hierop actie?

De heer Van Eck (ZL) geeft aan dat het antwoord op technische vragen over het opnieuw ramen van uitgaven van activiteiten die niet uitgevoerd zijn niet toereikend is. Welke middelen zijn beschikbaar om de leegstand van maatschappelijk onroerend goed te beperken? Hoe staat het met het centrum voor toptechniek in Terneuzen? Spreker pleit voor een verdergaande samenwerking tussen de buurtbusorganisaties. Op de vraag van de heer Van Hertum (PvdA) geeft spreker aan dat er gaten in de dienstverlening dreigen te ontstaan. GS kunnen hier een rol in spelen. Op welk moment wordt de rotonde Absdale aangepakt, of stagneert de grondverwerving daarvoor?

De heer Minderhoud (PvZ) vraagt zich af of de behaalde doelstellingen wel goed geformuleerd zijn. Zijn criteria voor subsidieverstrekking wel voldoende, want gesubsidieerde bedrijven die snel na de start beëindigd moeten worden betekent verlies voor iedereen.

De heer Willemse (50PLUS) vindt de bereikbaarheid van voorzieningen van groot belang. Steeds meer verdwijnen winkels en scholen uit kleine kernen. Er wordt een tekort voorzien in technische beroepen. Wordt ook gekeken naar oudere arbeidskrachten die moeilijk aan de slag komen? Spreker vraagt zich af of de mate waarin Zeeuwen hun mobiliteit zelf regelen niet voortkomt uit te weinig passend openbaar vervoer.

Mevrouw Rijksen (CU) constateert met andere fracties dat het halen van doelstellingen eenvoudiger is met niet-concreet geformuleerde acties.

De heer De Bat (GS) beaamt dat hoe de doelstelling geformuleerd is bepalend is om te kunnen concluderen of deze gehaald is. Voor de begroting van 2017 moet nader worden gekeken hoe dat nog verder kan worden verbeterd. Ook is het de verwachting: een pilot afronden is iets anders dan breedbandinternet in de gehele provincie gerealiseerd hebben. Het vervolg van dit project is onlangs gemeld in een brief van het college, waar hij naar verwijst. Het is nog te vroeg om conclusies te trekken over subsidiëring van innovaties in de agrarische sector n.a.v. het faillissement van de viskwekerij op land. De rol van de provincie is beperkt tot overleg met de curator. Bij de technische beroepen speelt

leeftijd geen rol. De promotie van Zeeland voor bedrijven is een succes, maar misschien is het wat te weinig ambitieus geformuleerd. Het resultaat van de jaarrekening wordt voor het grootste deel gebruikt om activiteiten in 2016 uit te voeren, en gaat deels naar de algemene reserve. Dit is in de jaarstukken terug te vinden.

De heer Van der Maas (GS) geeft aan dat de taken rondom de zelfstandige Zeeuw vooral bij gemeenten liggen, en waar mogelijk draagt de provincie bij. Er is groei in de binnenvaart. Spreker verwacht dat dit jaar een plan van aanpak voor de Zanddijk wordt bekeken op financiële onderbouwing en draagvlak bij inwoners van Yerseke en bedrijven. De uitvoering staat niet gepland voor deze collegeperiode. De kenniswerf focust op bedrijven van startende ondernemers. Het is vervelend dat niet beschikt kan worden over goede registratie van verkeersslachtoffers, wat komt door de registratie bij ziekenhuizen. Via het ROVZ en het IPO wordt getracht eenduidigheid te verkrijgen. Dat wordt steeds lastiger, ook vanwege behandeling van slachtoffers over de grens. Het primair onderwijs is geen taak van de provincie, in tegenstelling tot het centrum voor toptechniek waar een bijdrage voor wordt verstrekt. In het collegeprogramma is de voorbereiding van de rotonde bij Absdale genoemd, en zo mogelijk een deel van de uitvoering, mits dit gefaseerd gedaan kan worden. De grondvererving is nog niet rond. Geprobeerd wordt om een vangnet voor minder mobiele 50-plussers te houden.

Mevrouw Schönknecht (GS) geeft aan dat de revitalisering van de verblijfsrecreatie een eindigend subsidieprogramma is. Dit jaar nog is er een subsidieregeling voor de herstructurering van bedrijventerreinen. Het opnemen van duurzaamheid als één van de subsidievoorwaarden vindt spreekster een goede suggestie. De rol van de provincie bij een mid sized containerterminal is de ruimtelijke inpassing en vergunningverlening. De leegstand van maatschappelijke gebouwen kan een plaats krijgen in een detailhandelsvisie.

De heer De Bat (GS) geeft aan dat dit gereed moet zijn voor bespreking van het omgevingsplan in 2017.

De heer De Reu (GS) deelt mee dat er zeker aandacht is voor niet-religieus erfgoed; ook voor het Land en Zeefront (Atlantiek Wal) kunnen de eigenaren aanvragen indienen. Over de PSO-functie wordt binnenkort overlegd tussen de ZB en de afzonderlijke bibliotheken. De herbesteding van kerken is geen provinciale taak, al wil het college zeker meedenken. De toegankelijkheid van het ZNF is te meten via toegangsprijzen en inhoud. Het gesubsidieerde locatietoneel is breed toegankelijk qua prijs, maar minder qua inhoud, wat ook de bedoeling is.

4.3 Onderwerpen commissie Ruimte

De heer Lernout (50PLUS) heeft vraagtekens bij het functioneren van de RUD en het voldoen aan de eisen. Hoe staat het met de Kustvisie als onderdeel van het leidende Omgevingsplan? Verder vraagt spreker aandacht voor de verspilling van zoet water door het lozen van gezuiverd water op de Westerschelde, terwijl daar tekort aan is in de landbouw.

Mevrouw Rijksen (CU) vindt de RUD een pijnpunt. Waarom worden indicatoren voor lichtverontreiniging geschrapt?

De heer Bierens (VVD) meldt dat zijn fractie zich zorgen maakt over de RUD. In hoeverre is het college hierbij actief betrokken en kan PS bijgepraat worden? Gaat de grondoverdracht voor het gebiedsproject Perkpolder door conform de eerdere mededeling en is er een MER nodig voor de ophoging? De GR Grevelingen is opgegaan in de ZWD. Waarom bestaat de oude regeling nog, en hoe gaat het college hiermee om?

De heer Van de Velde (SGP) vraagt naar de planning van de bodemsanering van Thermphos en sluit aan bij de eerdere sprekers over de RUD.

De heer Faasse (ZL) vraagt waarom de boekwinst van de Grondbank naar de algemene reserve gaat, terwijl er ook een aparte reserve voor natuur is ingesteld. Wat is de achtergrond van deze grote reservering?

De heer Schonis (D66) sluit aan bij de opmerkingen over de RUD. Wil de gedeputeerde zich ervoor inzetten dat het winnen van schaliegas zeker voor Zeeland van tafel gaat? De aanleg aan natuurvriendelijke oevers stopt, kan de gedeputeerde daar dwingender in optreden?

Ook mevrouw De Milliano (CDA) uit haar zorgen over de RUD. Voor het programma water benadrukt zij 'eerst zoet, dan zout'. Worden contracten met natuurorganisaties wel goed getoetst? Kan de provincie een nadrukkelijker rol spelen in de richting van de terreinbeheerders?

De heer Viergever (SP) noemt het niet controleren van zwemlocaties als zorgwekkend op het gebied van de RUD. Zijn er risico's voor de provincie, gezien de passage over paalrot.

De heer Van Haperen (PvdA) gaat in op de herstructureringsopgaven met ruimtelijke impact zoals bedrijventerreinen of recreatie: er is een mismatch van vraag en aanbod. Is er wel voldoende urgentiebesef bij de partijen? Er komt een herstructureringsfonds voor bedrijventerreinen, met een actievere aanpak na november van dit jaar. Ziet het college goede ontwikkelingen? Voor de

verblijfsrecreatie laat het college het initiatief bij de gemeenten. Gaat dit opgepakt worden met de herziening van het omgevingsplan en komt daarover een verkennende notitie?

De heer Temmink (GL) noemt dat 174 klachten gaan over de geluidsoverlast van één scheepswerf. Er wordt niet handhavend opgetreden, en de norm wordt nog verder verhoogd. Houdt het college dit tegen? Wanneer start de ontpoldering van de Hedwigepolder? Hoe is de koppeling tussen het grondbeleid en de financiële administratie, wat de accountant heeft aanbevolen. Kan worden toegezegd dat dit in 2016 wel goed geregeld is?

De heer Minderhoud (PvZ) gaat in op het grondbeleid. Het kavelruilbureau heeft een belangrijke functie door het bieden van een alternatief in plaats van onteigening. Hoe gaat dat nu verder? Spreker pleit voor het inzetten van de boekwinst van de Grondbank voor het Kavelruilbureau. Wordt het onderzoek naar vitaliteit van de agrarische sector in Zeeuws-Vlaanderen ook in overig Zeeland gedaan? Wie krijgt inzicht in de resultaten van de zoet-zoutkartering?

De heer De Bat (GS) antwoordt over Perkpolder dat op 1 juni wordt gesproken over het vervolg na de grondoverdracht. Dan wordt tevens een strategie gepresenteerd. Voor een eventuele MER is de gemeente Hulst aan zet. Zeeland Seaports is eigenaar van de grond van Thermphos, en na veiligstellen van het terrein dient het bedrijf te zorgen voor de bodemsanering. Na Zeeuws-Vlaanderen wordt inderdaad de rest van Zeeland in etappes onderzocht op vitaliteit van de agrarische sector. Mevrouw Schönknecht (GS) geeft aan dat aanvragen voor plannen in overeenstemming met het Omgevingsplan moeten zijn. De ingang gezette kustvisie is daarbij van groot belang voor de natuur- en landschappelijke waarden. Er waren twee redenen om nog niet uit de gemeenschappelijke regeling te treden, namelijk de afrekening van Europese subsidies en het overdragen van gronden. Het is een omvangrijke transactie. Eind juni wordt besproken hoe verder te gaan met de gemeenschappelijke regeling Grevelingen, want uitreden heeft veel verschillende aspecten. De Grondbank heeft BBL-gronden à 35 mln. euro overgedragen gekregen voor de verschillende natuuropgaven. Bij verkoop van de grond dient de winst voor hetzelfde doel te worden ingezet. Nu is nog 1.000 ha nodig voor natuurontwikkeling. De natuurorganisaties hebben verschillende contracten, enerzijds beheerssubsidies volgens landelijke vastgestelde normen door gecertificeerde beheerders en afzonderlijk voor natuurontwikkeling. Daarvan controleert de provincie de contracten. Er is geïnventariseerd waar tot 2050 paalrot kan voorkomen, maar dat is een probleem voor de private sector. De provincie loopt hierin geen risico. In de nieuwe ruimtelijke visie moet plaats zijn voor de aanpak van verouderde bedrijventerreinen. Dit wordt ook de voorwaarde om in aanmerking te komen voor een bijdrage van de provincie. De aanpak van verouderde verblijfsrecreatie moet een plaats krijgen in het nieuwe Omgevingsplan. Er wordt gewacht op de rechterlijke uitspraak waarbij het Koninklijk Besluit bevestigd wordt. De Hedwigepolder is daar een onderdeel van. Spreekster verwacht dat dit in 2020 gereed zal zijn. De verwachting is dat het P8-programma in 2016 afgerond wordt. In september wordt de Grondnota voorgelegd. Vrijwillige grondverwerving blijft bovenaan staan.

De heer De Reu (GS) is als lid van het dagelijks bestuur van de RUD blij met de door de commissie uitgesproken zorgen. Spreker herinnert aan het oorspronkelijke doel van de RUD, om goedkoper en efficiënter, maar ook kwalitatief beter te werken, waar hij in het bestuur steeds op wijst. Om dat te realiseren en een gelijk niveau met de provincie te halen moeten gemeenten meer bijdragen. In het AB komt een voorstel om gefaseerd te bereiken dat op 1 januari 2018 de RUD kan draaien zoals zou moeten. De huidige situatie is niet te wijten aan de medewerkers maar aan de deelnemende overheden.

De heer Van de Velde (SGP) begrijpt dat gemeenten niet zozeer geïrriteerd zijn door de hogere bijdragen maar door de daar tegenoverstaande dienstverlening.

De heer De Reu (GS) bestrijdt dat. Er zijn hierover bij navraag ook geen concrete punten genoemd. Sommige gegevens die geleverd moeten worden zijn nu afhankelijk van de ICT-systemen van gemeente Terneuzen. Spreker zegt toe op 17 juni de commissie goed bij te praten op basis van de stukken die dan voorliggen, alsmede in het najaar op basis van het PxQ-plan. De directie van de RUD en de bestuursvoorzitter kunnen daarbij worden uitgenodigd. De klachten over geluidsoverlast over het industriegebied Reimerswaal zijn afkomstig van vier klagers. Met hen is in gesprek gegaan. Handhaving kan alleen op basis van de vergunning plaatsvinden, en dat wordt gedaan. De normering is gekoppeld aan het bestemmingsplan van de gemeente, waarop de provincie niet kan ingrijpen. Een verbod op de winning van schaliegas is aan de rijksoverheid. De aanleg van natuurvriendelijke oevers door het waterschap gaat op basis van vrijwilligheid en op basis van beschikbaarheid van middelen. Het lijkt mogelijk te zijn om zoet water op te slaan in zandige kreekkruggen, maar het lozen van water op de Schelde is inherent aan het beheer van polders. Het idee van de heer Lernout (50PLUS) om het waterpeil te verhogen in de zomer te verhogen en daardoor een buffer te creëren zal hij doorgeven aan het waterschap. De gegevens van de zoet-zoutmonitoring zijn voor iedereen beschikbaar via de website. De reden van het achterblijven van controles op zwembaden komt door de beperkte formatie bij de RUD.

De heer Schonis (D66) geeft aan dat dit ook een punt van prioriteitstelling is en zou daar graag tijd over spreken.

De heer De Reu (GS) geeft aan dat tot het moment van 'samen schoon door de poort' iedere overheid datgene krijgt waarvoor betaald wordt.

4.4 Onderwerpen commissie Bestuur

De heer Bierens (VVD) wijst op de beheersmaatregelen voor de grote projecten, wat een positief gevolg is van een bijzonder moeilijk jaar. Het toezicht op de begrotingen van gemeenten en waterschap baart spreker zorgen. Deze taak vindt zijn fractie zeer belangrijk. De weerstandsratio is uitstekend, maar minder dan vorige jaren. Meer dan de helft van de aanbevelingen van de accountant over 2014 is nog niet volledig opgevolgd. Met name voor de financiële projectadministratie en de projectorganisatie is verbetering gewenst. De doorontwikkeling van de interne controlefunctie is niet uitgevoerd, en juist daar is het bij de grote projecten misgegaan. Spreker vindt dit te mager. Ook zitten er relatief veel fouten in de primaire registratie.

Ook mevrouw Rijksen (CU) zou graag zien dat de aanbevelingen goed en voortvarend worden opgepakt.

De heer Mareels (PVV) vraagt wie beslist over de percentages in de risicomatrix, en hoe deze worden berekend. Welke actie wordt ondernomen om de solvabiliteitsratio te verbeteren? Wat voor invloed heeft een mogelijk faillissement van DELTA NV op de balans? De staat van reserves in de begroting 2015 wijkt fors af van de rekening. De algemene reserve zou hoger moeten zijn dan nu, wat is de invloed op de prognoses voor de komende jaren?

De heer De Wit (PVV) vraagt of het voor Thermphos in de risicomatrix opgenomen bedrag niet veel te laag is.

Mevrouw Pijpelink (PvdA) zegt dat haar fractie zich zorgen maakt over het imago van de politiek en de betrokkenheid van Zeeuwse burgers. Welke acties zijn er –naast het inzetten van klankbordgroepen– om burgers betrokken te houden? Af en toe is er sprake van een aarzelende regierol. Dat mag strakker en zelfbewuster. De provincie blijft kwetsbaar, op het gebied van infrastructuur, de industrie en de kernenergiecentrale. Deelt het college die zorg?

Mevrouw Van Unen (SP) vindt het toezicht op gemeenten een belangrijk punt, waarover vanuit het ministerie van BZK een wat bestraffende brief is gekomen. Krijgen alle beleidsstukken volgend jaar een Europatoets? Het ziekteverzuim stijgt, tegen de landelijke trend in. De externe inhuur is boven de rijksnorm, vanwege de projectcontrole. Hoe wordt dat komend jaar opgelost? De verkoop van Indaver is niet terug te vinden in de schuldenpositie van DELTA NV. Voor de interne controle zijn veel aanbevelingen gedaan. Wat gaat het college dit jaar daar mee doen?

Mevrouw Kool-Blokland (CDA) krijgt de indruk dat met het vaststellen van de begroting misschien onvoldoende scherpe normen of prestatieafspraken zijn meegegeven. Is hierin een rol voor de Rekenkamer? De managementletter geeft aan dat er veel is opgepakt, maar de accountant adviseert ook de uitwerking van de aanbevelingen te prioriteren en te plannen. De interne controlefunctie is nog te weinig uit de verf gekomen, waarover spreekster haar zorgen uit. Kan het college aangeven hoe vastere afspraken te maken zijn, zodat de Staten hun controlefunctie goed kunnen uitoefenen?

De heer Roeland (SGP) beaamt dat Provinciale Staten misschien meer aan kaders kan meegeven bij de begroting en beleidsnota's. De SGP-fractie vindt de doorontwikkeling van de interne controlefunctie een belangrijk punt. Kan het college daar tussentijds duidelijk en inhoudelijk de Staten schriftelijk over informeren?

De heer Van de Velde (SGP) vraagt hoe serieus de provincie haar toezichthoudende taak uitvoert. Is er het afgelopen jaar iets gedaan met bibob-toetsing van subsidies of kan dit snel ter hand worden genomen? De lobby in Den Haag en Brussel vindt zijn fractie belangrijk. Kan het verslag van de lobbyist in Den Haag op korte termijn in de commissie Bestuur worden besproken? De lobby is niet alleen iets voor het college, maar voor alle Statenleden.

De heer Willemse (50PLUS) zou graag zien dat het college zijn verantwoordelijkheid neemt en in contact treedt met Vlaanderen om het gevoel van veiligheid in met name Zeeuws-Vlaanderen te vergroten.

De heer Van Eck (ZL) ondersteunt dit, de heer Van de Velde (SGP) wijst hem erop dat het college juist heeft laten zien hierin zeer actief te zijn, terwijl het met name een gemeentelijke taak betreft.

De heer Van Eck (ZL) gaat vervolgens in op het overschot van de aanleg van de Sluiskiltunnel. Zijn fractie ondersteunt de brief over dit punt van de gemeente Terneuzen.

De heer Schonis (D66) vraagt wat de gevolgen in de komende jaren zijn van de onzichtbare korting op de uitkering uit het provinciefonds vanwege de te hoge aanname van het eigen vermogen vanwege DELTA NV. Provinciale Staten moeten duidelijk doelen waarop gecontroleerd wordt aan het college

meegeven. De commissie-Sloeweg heeft dat voldoende duidelijk gemaakt. Wanneer kan daar door de commissie uitgebreid over worden gesproken?

De heer Temming (GL) constateert dat het beeld wat de betreft de geheel of gedeeltelijk gehaalde doelstellingen te rooskleurig is. Daar waar het fout gaat is het financieel toezicht op gemeenten van belang, met name op het grondbeleid. Hoe controleert de provincie hierop? Kan het Zeeuws Archief onderschrijven dat de doelstelling voor goed beheerde archieven en het daartoe strekkende verbeterplan is gehaald? Levert de verandering van de begrotingssystematiek voor het beheer van wegen risico's op?

De heer Muste (PvZ) wijst op het nut van turn-key-overeenkomsten. Daarnaast vraagt hij naar de veiligheid van de Oosterscheldekering, naar aanleiding van een presentatie. Loopt de provincie hier risico?

De heer De Bat (GS) geeft aan dat de eind 2015 nieuw ingezette processen rond het interne controleproces pas in 2016 zichtbaar zullen zijn. De accountant constateert verbeteringen, ook op het primaire proces. Daarvoor heeft externe inhuur plaatsgevonden, en inmiddels is de afdeling financiën versterkt. Met de verbeteringen in het controleproces is veel meer grip op de totale organisatie en de grote projecten in het bijzonder. In grote lijnen is tegemoetgekomen aan de aanbevelingen van de accountant, en waar dat niet gebeurt zal ook worden aangegeven waarom niet. Daarmee is de eerste grote opgave afgerond.

De heer Roeland (SGP) vraagt of het college een visie formuleert op de interne controlefunctie, en de Staten hierover wil informeren. Hoe onafhankelijk is dit?

Mevrouw Kool-Blokland (CDA) vult dit aan met de vraag om de planning van de afhandeling van de adviezen van de accountant in de management letter te delen met de Staten.

De heer De Bat (GS) geeft aan dat er geen visie wordt ontwikkeld, maar dat de aanbevelingen wel dit jaar worden aangepakt. Dit zal al te zien zijn bij de voortgangsrapportage over de grote projecten. Spreker zegt toe de Staten te informeren over de vormgeving van de interne controlefunctie. Vorig jaar heeft de commissie Bestuur een brief besproken waarin het toezicht op gemeenten is toegelicht. Het ministerie van BZK heeft daarover uitgesproken dat het toezicht past in de wettelijke kaders. Daarbuiten is een informeel traject. Het gaat om door de raden vastgestelde begrotingen, en college blijft daarover in gesprek met de gemeenten.

De heer Bierens (VVD) vraagt of de gedeputeerde ruimte ziet om het toezicht verder aan te scherpen?

De heer De Bat (GS) wijst erop dat de gemeente te allen tijde eerstverantwoordelijk is. De grondexploitatie wordt al afzonderlijk benoemd in het toezicht en beoordeeld, daarbuiten wordt bij het preventief toezicht niet alle details bekeken. Daartussen zit een grijs en informeel gebied. Het weerstandsvermogen van de provincie is goed, en wordt continu in het oog gehouden. De risicomatrix is opgesteld met behulp van modellen die door de Raad voor de financiële verhoudingen en de commissie Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn voorgeschreven. Daarbinnen zitten wel bepaalde keuzes, en het geheel wordt regelmatig gecheckt. De solvabiliteitsratio is opgenomen vanwege de voorschriften; de facto kan een provincie niet failliet gaan. Deze ratio is lager dan bij andere provincies. De aandelen van DELTA NV zijn gewaardeerd op 600.000 euro. Het afgelopen jaar is er besluitvorming geweest over het instellen van bestemmingsreserves naast de algemene reserve, waardoor de bedragen niet meer te vergelijken zijn. Behalve bij zero-based budgetting worden burgers ook bij andere projecten betrokken. Vorig jaar hebben Provinciale Staten op 3 juli besloten tot inzet van het overschot op de Sluiskiltunnel voor het tekort op de Sloeweg. De brief van gemeente Terneuzen is dus te laat. Voor de opzet van de begroting 2017 zou spreker met de klankbordgroep zero-based spreken over het meetbaar maken van doelstellingen. Deze zoektocht moet gezamenlijk worden ingezet. Turn-key-overeenkomsten lossen veel op, maar leveren ook veel discussies en juridische acties met de aannemer op.

De heer Van der Maas (GS) merkt op dat de rol van de provincie soms een regierol is, maar ook stimulerend en faciliterend. De kwetsbaarheid van de infrastructuur is een opgave, die in het binnenkort voorliggende nieuwe mobiliteitsplan wordt benoemd. Het college kijkt naar de eventueel te nemen stappen om de lobbyfunctie te versterken. De lobbyist in Den Haag maakt een verslag, dat door de stuurgroep IJzendijke wordt besproken. Spreker zegt toe dit verslag daarna toe te zenden aan de commissie. Er is geen afzonderlijk verslag over het werk van de lobbyist in Brussel, maar de lobbyist kan zijn werk toelichten in de commissie. Op de vragen van heer Van de Velde (SGP) geeft spreker aan te proberen voor de zomer de verslagen van de lobbyist c.q. aanwezigheid bij de commissie te organiseren. De speerpunten voor de lobby kunnen worden gedeeld, maar zijn wel onderhevig aan wijziging op basis van de actualiteit. Er is een verbeterplan voor de digitalisering van het archief opgesteld, en aan deze grote inhaalslag wordt gewerkt.

Mevrouw Schönknecht-Vermeulen (GS) geeft aan dat het ziekteverzuim iets is gestegen, maar wel onder de Verbaannorm ligt. Er wordt wel aandacht besteed aan het ziekteverzuim via de jaargesprekken. De externe inhuur is in 2015 hoog door de inzet op projectcontrole, voor 2016 wordt

erop toegezien dat de rijksnorm niet wordt overschreden. De Oosterscheldekering wordt omgeven door 600 m aan beschermingsmatten, en daarbuiten zijn ontgrondingskuilen door Rijkswaterstaat volgestort. Spreekster deelt de zorgen niet. De verkoop van Indaver is verwerkt in de jaarrekening, zonder de verloop was de schuldpositie van DELTA NV aanzienlijk slechter geweest.

De heer Polman (cvdK) geeft aan dat de provincie een opdracht heeft in het kader integrale veiligheid, specifiek in het voorkomen van ondermijning van de samenleving. Spreker stelt voor een bijeenkomst of een presentatie te plannen om de staten nader te informeren over de provinciale rol. Veiligheid is ook fysieke veiligheid, waar verschillende organisaties voor verantwoordelijk zijn. Spreker houdt als rijksorgaan toezicht op een goede samenwerking. Hij verwijst naar de eerder dit jaar gehouden bijeenkomst rondom Doel, waarbij ook alle (toezichhoudende) partijen aanwezig waren. Dit heeft de blijvende aandacht, zowel voor fysieke als sociale veiligheid. Eventueel is er een informatiebijeenkomst of werkbezoek mogelijk. De kans dat er iets gebeurt is minimaal, maar er moet wel goed worden voorbereid wie wat doet bij een incident.

De voorzitter concludeert dat dit voorstel voldoende onderbouwd is voor behandeling door Provinciale Staten op 3 juni 2016.

4.5 Statenvoorstel 9e wijziging begroting 2016 provincie Zeeland - SERV-061

De voorzitter concludeert dat dit voorstel voldoende onderbouwd is voor behandeling door Provinciale Staten op 3 juni 2016.

5 Statenvoorstel Jaarrekening 2015 Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen - SERV-053

De voorzitter concludeert dat dit voorstel voldoende onderbouwd is voor agendering als hamerstuk voor de statenvergadering van 3 juni 2016.

6 Sluiting

De voorzitter sluit om 12.30 uur de vergadering.

De vraag van de heer Van Haperen (PvdA) was als volgt:

Kan aangegeven worden hoe zich over een periode van 10-15 jaar ontwikkelen:

- Het aantal slaappleatsen in verschillende accommodaties (kamperen, bungalows, hotels)
- Het aantal overnachtingen in de verschillende accommodaties

Antwoord:

De vraag is niet zo eenvoudig te beantwoorden, vanwege trendbreuken in de data en onvolledige data.

De meest bruikbare bron is het CBS, die cijfers publiceert over het verblijf in:

- 1) Hotels, pensions, jeugdaccommodaties
- 2) Huisjesterreinen met toeristische verhuur
- 3) Kampeerterreinen met toeristische verhuur
- 4) Groepsaccommodaties

In dit onderzoek worden kleine (vaak particuliere) logiesaanbieders en watersport niet meegenomen en ook het verblijf van vaste gasten (mensen met een eigen vakantieverblijf zoals een stacaravan, boot of tweede woning) telt niet mee.

Dus het is een incompleet beeld, vanuit bijvoorbeeld cijfers van de toeristenbelasting weten we dat het werkelijke aantal overnachtingen in Zeeland zo'n 30% hoger ligt.

Als extra complicerende factor was er in 2012 een grote trendbreuk in de CBS-data. In dat jaar hebben zij hun accommodatiebestand flink opgeschoond en uitgebreid, waardoor alle cijfers vanaf 2012 niet zomaar vergeleken kunnen worden met voorgaande jaren. Zowel de afbakening als de trendbreuk is een probleem voor overnachtingscijfers en voor cijfers over het aanbod.

Met dit in het achter hoofd stuur ik bijgevoegd zijn twee bestanden met de gevraagde informatie, namelijk:

- Cijfers over overnachtingen, absolute cijfers maar ook indexcijfers.
- Cijfers over slaappleatsen, absolute cijfers maar ook indexcijfers.

Hiermee kan toch een indruk worden gegeven van de meerjarige ontwikkeling.

Aantal overnachtingen in logiesaccommodaties in Zeeland (x 1.000)

	Hotels/pensions/ jeugdaccommodaties	Kampeertreinen (toeristisch verblijf)	Huisjesterreinen (toeristisch verblijf)	
1998	1169	3709	1914	
1999	1205	3625	2267	
2000	1338	3672	2650	
2001	1204	3441	2667	
2002	1217	3464	2786	
2003	1431	3975	3000	
2004	1235	4042	2930	
2005	1288	3668	2432	
2006	1358	3806	2852	
2007	1483	4566	2899	
2008	1320	3584	2455	
2009	1321	3336	2883	
2010	1430	3704	2742	
2011	1511	3533	2859	
2012 (oude methode)	1442	2962	2704	
TRENDBREUK	===	===	===	
2012 (nieuwe methode)	1470	3493	2999	
2013	1391	3714	3748	
2014	1485	3962	4205	
2015**	1503	3890	4364	

2015: voorlopige cijfers

Bron: CBS, bewerkt door Kenniscentrum Kusttoerisme

INDEXCIJFERS: Overnachtingen in logiesaccommodaties in Zeeland

	Hotels/pensions/ jeugdaccommodaties	Kampeertreinen (toeristisch verblijf)	Huisjesterreinen (toeristisch verblijf)	
1998	81	125	71	
1999	84	122	84	
2000	93	124	98	
2001	83	116	99	
2002	84	117	103	
2003	99	134	111	
2004	86	136	108	
2005	89	124	90	
2006	94	128	105	
2007	103	154	107	
2008	92	121	91	
2009	92	113	107	
2010	99	125	101	
2011	105	119	106	
2012 (oude methode)	100	100	100	
TRENDBREUK	===	===	===	
2012 (nieuwe methode)	100	100	100	
2013	95	106	125	
2014	101	113	140	
2015**	102	111	146	

2015: voorlopige cijfers

Bron: CBS, bewerkt door Kenniscentrum Kusttoerisme

Groepsaccommodaties   Totaal

146	6938
143	7240
129	7789
97	7410
180	7647
116	8522
120	8327
190	7577
166	8183
168	9115
119	7479
108	7648
158	8034
126	8029
128	7236
===	===
133	8095
128	8981
178	9830
145	9902

Groepsaccommodaties   Totaal

114	96
112	100
101	108
76	102
140	106
91	118
93	115
148	105
130	113
131	126
93	103
84	106
124	111
99	111
100	100
===	===
100	100
96	111
134	121
109	122

Aantal slaappleaatsen in logiesaccommodaties in Zeeland (x 1.000)

	Hotels/pensions/ jeugdaccommodaties	Kampeertreinen (toeristisch verblijf)	Huisjesterreinen (toeristisch verblijf)	
2000	8951	80390		20006
2001	8883	76785		21159
2002	8974	78575		22300
2003	9099	80292		22377
2004	9484	83071		23367
2005	9338	85975		21945
2006	9294	87322		22700
2007	9293	90468		25219
2008	8865	89671		23948
2009	8772	94599		26195
2010	8938	89422		25168
2011	9004	91296		25219
2012 (oud bestand)	9241	87690		26066
TRENDBREUK	===	===		===
2012 (uitgebreid bestand)	10315	104409		27911
2013	10545	106310		32957
2014	10162	98861		34660
2015**	10358	97122		35163
2016**	10192	98889		38477

2015 en 2016: voorlopige cijfers

Bron: CBS, bewerkt door Kenniscentrum Kusttoerisme

INDEXCIJFERS: Slaappleaatsen in logiesaccommodaties in Zeeland

	Hotels/pensions/ jeugdaccommodaties	Kampeertreinen (toeristisch verblijf)	Huisjesterreinen (toeristisch verblijf)	
2000	97	92		77
2001	96	88		81
2002	97	90		86
2003	98	92		86
2004	103	95		90
2005	101	98		84
2006	101	100		87
2007	101	103		97
2008	96	102		92
2009	95	108		100
2010	97	102		97
2011	97	104		97
2012 (oud bestand)	100	100		100
TRENDBREUK	===	===		===
2012 (uitgebreid bestand)	100	100		100
2013	102	102		118
2014	99	95		124
2015**	100	93		126
2016**	99	95		138

2015 en 2016: voorlopige cijfers

Bron: CBS, bewerkt door Kenniscentrum Kusttoerisme

Groepsaccommodaties   Totaal

1748	111095
1644	108471
1532	111381
1641	113409
1768	117690
1889	119147
1779	121095
1936	126916
2000	124484
1728	131294
1682	125210
1575	127094
1609	124606
===	===
1841	144476
1878	151690
2060	145743
1957	144600
2010	149568

Groepsaccommodaties   Totaal

109	89
102	87
95	89
102	91
110	94
117	96
111	97
120	102
124	100
107	105
105	100
98	102
100	100
===	===
100	100
102	105
112	101
106	100
109	104